

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2014-2-3 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 14-13/234-100
Karar Tarihi : 03.04.2014

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER: Bülent GÖKDEMİR, Cemile YÜKSEK

C. BAŞVURUDA

BULUNAN

- : - Salih GÖN
Gevhernesibe Mah. Park Cad. Park İş Merkezi No:10/501
Kocasinan/Kayseri
- Turap DOĞAN
Gesi Cumhuriyet Mah. Cevher Sok. A.31 Lalegül Apt. No:9/37
Melikgazi/Kayseri
- Cemil BULUT
Turgut Reis Mah. Dereköy Sok. No:3 Z/1 Blok Kocasinan/Kayseri
- Ercan DERELİ
Karacagözü Mah. Hacılar Cad. Saadet Sitesi A Blok No:22
Melikgazi/Kayseri
- Yunus TAŞKIRAN
Tınaztepe Mah. Taha Carım Cad. Özleyiş Apt. No:195/47
Melikgazi/Kayseri
- Mehmet ULUDAĞ
Cumhuriyet Mah. Osmanlı Cad. A.44 Yayla Apt. Melikgazi/Kayseri
- Gizlilik talebi bulunmaktadır. (2 Başvuru)
- Ahmet KARAOĞLU
Tınaztepe Mah. Beyaz Şehir Sok. No:30 Kartal Apt. Melikgazi/
Kayseri
- Salih KOCAMAN
Tınaztepe Mah. 30 Ağustos Apt. No:34/7 Melikgazi/Kayseri
- Halil KAPÇAK
Tınaztepe Mah. 3050 Sok. Mercan Apt. No:38 Melikgazi/Kayseri
- Göksel TUNÇ
Gesi Cumhuriyet Mah. Lalezar Sok. 17. Blok No:1 Melikgazi/Kayseri
- Kayseri Valiliği Vali Yard. Davut HANER
- İsmail BAŞAR
Cumhuriyet Mah. Saffet Arıkan Bedük Cad. Gözde Apt. No:47/105
Melikgazi/Kayseri
- Burhan KURUMAZ

- Tınaztepe Mah. Taha Carım Cad. No:105 Lale Apt.
Melikgazi/Kayseri
- Mustafa GÜNDOĞAN
Mimar Sinan Bahçelievler Mah. 2173 Sok. No:4 Kayseri
- Ali MERMER
İldem Mah. Mevlana Apt. No:2 Melikgazi/Kayseri
- Hasan YILDIZ
Tınaztepe Mah. Beyaz Şehir Cad. Mehmetcik Apt. No:34
Melikgazi/Kayseri
- Yunus COŞGUN
Samanyolu Apt. A.53 İldem Melikgazi/Kayseri
- Hamit CANKURTARAN
Cumhuriyet Mah. Güneş Sok. Anadolu Apt. A.42 No:16
Melikgazi/Kayseri
- Süleyman ERDOĞAN
İldem Fatih Mah. Hakan Apt. No:6 Melikgazi/Kayseri
- Sadettin AKKAYA
Tınaztepe Mah. Beyaz Şehir Sok. Nar Apt. No:50 Melikgazi/Kayseri
- Uğur KÖSE
Tınaztepe Mah. Beyaz Şehir Sok. Gökkuşağı Apt. No:46
Melikgazi/Kayseri
- Ali POLAT
Tınaztepe Mah. 3050 Sok. Kandil Apt. No:42 Melikgazi/Kayseri
- Avrasya Apt. Yönetim Kurulu
Cumhuriyet Mah. Dünder Taşer Cad. No:2 Melikgazi/Kayseri
- Yunus Emre Apt. Yönetim Kurulu
İldem Cumhuriyet Mah. Osmanlı Cad. Seher Sok. C.5 Blok No:1
Melikgazi/Kayseri
- Adnan TÜRKDÖNMEZ
Cumhuriyet Mah. Türka Sok. Bilge Apt. A.94 No:94
Melikgazi/Kayseri
- İmirze BOSTAN
İldem Cumhuriyet Mah. Erdem Sok. Hilal Apt. A.18
Melikgazi/Kayseri
- Sedat PUMAK
İldem Cumhuriyet Mah. Osmanlı Cad. Seher Sok. Yunus Emre Apt.
No:1 C.5 Blok Kayseri
- Ali ÖNDER
İldem Cumhuriyet Mah. Bulut Sok. Irmak Apt. No:1
Melikgazi/Kayseri
- Salih DİNÇER
İldem Cumhuriyet Mah. Dilek Apt. Kat:9 No:38 Melikgazi/Kayseri
- İbrahim KARA
Köşk Mah. Köşk Cad. Yuva Sok. Yuva Apt. No:5 Melikgazi/Kayseri

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Kayseri Asansör ve Yürüyen Merdiven Sanayicileri Derneği
Hunat Mah. Nuh Naci Yazgan Cad. Boduroğlu İş Mrkz. No: 5/2
Melikgazi/Kayseri
- Kayseri İlinde Asansör Bakım Faaliyeti Yürüten Teşebbüsler

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Kayseri’de asansör bakım faaliyeti yürüten teşebbüslerin, Kayseri Asansör ve Yürüyen Merdiven Sanayicileri Derneği (KAYSAD)’nin kararı doğrultusunda, bakım hizmetine ilişkin tek fiyat uyguladıkları iddiası.
- (2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 06.01.2014 tarih, 72 sayı ve 13.01.2014 tarih, 278 sayı ile giren başvurular üzerine hazırlanan 17.01.2014 tarih ve 2014-2-3/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 29.01.2014 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 14-05/91-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (3) Anılan Kurul kararından sonra konuya ilişkin olarak Kurum kayıtlarına intikal eden; 17.01.2014/387, 23.01.2014/490, 23.01.2014/501, 30.01.2014/607, 30.01.2014/608, 03.02.2014/647, 03.02.2014/649, 03.02.2014/650, 03.02.2014/651, 03.02.2014/665, 03.02.2014/668, 04.02.2014/692, 04.02.2014/693, 04.02.2014/704, 04.02.2014/705, 04.02.2014/708, 05.02.2014/725, 05.02.2014/727, 05.02.2014/732, 05.02.2014/733, 05.02.2014/740, 06.02.2014/753, 07.02.2014/783, 07.02.2014/803, 07.02.2017/804, 10.02.2014/846, 10.02.2014/847, 12.02.2014/906, 24.02.2014/1116, 24.02.2014/1120, 24.02.2014/1131 tarih ve sayılı başvuruların da 05.03.2014 tarih ve 14-09/179-M sayılı Kurul kararı ile işbu önaraştırma kapsamında değerlendirilmesine karar verilmiştir
- (4) İlgili kararlar uyarınca düzenlenen 24.03.2014 tarih ve 2014-2-3/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (5) **G. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvurularda özetle; Kayseri ilinde asansör bakım faaliyeti yürüten teşebbüslerin, asansör bakım hizmetine ilişkin tek fiyat uyguladıkları iddia edilmektedir.
- (6) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

- (7) Asansör imal, montaj ve bakım faaliyeti yürüten teşebbüsler, 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun, 31.01.2007 tarih ve 26420 sayılı Asansör Yönetmeliği ile 18.11.2008 tarih ve 27058 sayılı Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği çerçevesinde faaliyet göstermektedir. 05.11.2011 tarih ve 28106 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile 27058 sayılı Yönetmelik’in bazı maddeleri değiştirilmiştir.
- (8) Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği uyarınca asansörlerin sağlık ve güvenlik kurallarına uygunluğuna ilişkin periyodik kontrollerinin TS EN ISO IEC 17020 standardınca akredite olmuş A tipi muayene kuruluşlarınca yapılması zorunludur. Türk Standartları Enstitüsü (TSE), gözetim ve muayene hizmetleri kapsamında Ekonomi Bakanlığı tarafından 2006/21 sayılı DTS Tebliği kapsamında “Uluslararası Gözetim Şirketi” olarak yetkilendirilmiş ve TS EN ISO/IEC 17020 kapsamında Türk Akreditasyon Kurumu tarafından A tipi muayene kuruluşu olarak ilan edilmiştir. Bu çerçevede TSE, sektöre ilişkin standartları belirlemekte ve bu standartların gözetimini yapmaktadır.

- (9) Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği'ne göre bina yönetimleri, garanti süresi boyunca asansörü monte eden işletmeye, garanti süresinin bitiminden sonra ise asansörü monte eden veya başka bir işletmeye asansör bakımı yaptırmak yükümlülüğü altında bulunmaktadır. Asansör bakımı aylık periyodlarla yapılmaktadır. Apartman yönetimleri aylık bakımın dışında asansörlerin yıllık muayenesini de yaptırmakla sorumludur. Bu kapsamda, asansörün piyasaya arz edildiği tarih itibarıyla ilk yılın sonunda, devamında ise yılda en az bir kere olmak üzere TSE tarafından asansörlerin yıllık muayenesi yapılmaktadır.
- (10) Sektörde faaliyet gösteren işletmeler imal ve montaj hizmetleriyle birlikte asansörlerin bakımını da yapmakta olup, bağımsız bakım hizmeti sunan işletme bulunmamaktadır. Asansör Yönetmeliği'nde belirtilen kriterlere sahip her firma, asansör imal, montaj ve bakım işlerine ilişkin yetki belgesi alarak faaliyet gösterebilmektedir.
- (11) Dosya konusu teşkil eden şikâyetler, işletmelerin montaj hizmetlerinden bağımsız olarak asansör bakım hizmetine ilişkindir. Can güvenliğinin önemli olduğu sektörde, asansör hizmetinin satın alınmasıyla birlikte tüketiciler belirli periyodlarla bakım hizmeti de satın almak zorundadır. Bu nedenle asansör imal, montaj ve bakım işleri tamamlayıcı niteliktedir. Ancak tüketiciler bakım hizmetini montajı yapan işletmeden almak zorunda olmayıp başka bir işletmeden de bakım hizmeti satın alabilmektedir. Bu çerçevede, dosya kapsamında ilgili ürün pazarı "asansör bakım-onarım hizmetleri pazarı" olarak tanımlanmıştır. İlgili coğrafi pazar ise şikâyetlerin içeriği dikkate alınarak "Kayseri İli" olarak belirlenmiştir.

I.2. Değerlendirme

- (12) Dosya konusu başvurularda, Kayseri'de asansör bakım faaliyeti yürüten teşebbüslerin bakım hizmetine ilişkin tek tip fiyat uyguladığı, 2014 yılı bakım fiyatlarının çok yüksek belirlendiği ve bu ortak davranışın KAYSAD'ın aldığı bir karar doğrultusunda uygulamaya konulduğu iddia edilmektedir.
- (13) 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesinde belirtilen "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır*" hükmü kapsamında, KAYSAD'ın teşebbüs birliği niteliğinde olduğu kabul edilerek bahse konu iddia, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde incelenmiştir.
- (14) KAYSAD bünyesinde yapılan yerinde incelemede "*2014 yılı asansör bakım fiyatlarının belirlenmesi*" başlığını taşıyan 13.11.2013 tarihli "Dernek Karar Metni" elde edilmiştir. Söz konusu Karar'da bakım fiyatlarının detayına ilişkin herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.
- (15) Dosya konusuna ilişkin olarak KAYSAD Başkanı ile raportörlerce yapılan görüşmede aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir:

"KAYSAD 1996 yılında kurulmuştur. Kayseri'de asansör bakım faaliyeti yürüten teşebbüslerin tümü derneğe üyedir. Mevcut durumda derneğin üye sayısı 68'dir. Türk Standartları Enstitüsü'nün ilgili düzenlemeleri gereğince sektörde faaliyet gösteren şirketlerin hizmet yeterlilik belgesine ve CE belgesine sahip olması gerekmektedir. Asansör bakım hizmeti veren işletmelerin tümünün hizmet yeterlilik belgesine sahip olmasıyla birlikte işletmelerin işletim maliyetleri birbirine yakınsamıştır. Ayrıca, 2013 yılının Ekim ayında TSE tarafından gerçekleştirilen düzenleme (Yetkili Servisler Asansör

için Kurallar TS 12255) ile 2014 yılında yürürlük kazanan iş ve iş sağlığına ilişkin düzenleme işletmeler için ciddi ek maliyetler oluşmuştur.

Dernek tarafından her yıl fiyat tarifesi yayınlamaktadır, bu tarifeler tavsiye niteliğinde olup, herhangi bir yaptırım uygulanmamaktadır. Nitekim dernek üyesi teşebbüslerin faturaları incelendiğinde fiyatların farklılaştığı net bir biçimde görülecektir. Diğer yandan Kurum uzmanlarına sunulan sektör değerlendirmesinde yer alan verilerden görüleceği üzere KAYSAD tarafından tespit olunan fiyatlar Türkiye'nin diğer bölgelerine kıyasla düşüktür."

- (16) İnceleme sırasında asansör bakım hizmetine ilişkin Dernek tarafından yayımlanan fiyat tarifeleri elde edilmiş, bunların dışında, sektör değerlendirmesi niteliğindeki sunumlar ve Dernek Başkanı tarafından yapılan basın açıklamasına ilişkin metin Dernek yöneticileri tarafından raportörlere sunulmuştur. Yapılan incelemede söz konusu Karar'a uyumun temin edilmesini sağlayacak bir karar, tedbir ya da yaptırımın varlığına ilişkin herhangi bir delile rastlanılmamıştır.
- (17) Yayımlanan tarifelerin dernek üyesi teşebbüsler tarafından uygulanıp uygulanmadığının, böylece öngörülen fiyatların ilgili pazarda tek fiyat uygulamasına yol açıp açmadığının ortaya konulması amacıyla Kayseri'de faaliyet gösteren en büyük beş işletmeye ait 2013 ve 2014 yılına ilişkin fatura örnekleri incelenmiştir. Bu çerçevede 2013 ve 2014 yılı sözleşme fiyatları¹, Dernek tarafından yayımlanan tarifedeki fiyatlar ve diğer teşebbüs fiyatları ile mukayese edilmiştir.²
- (18) Elde edilen fatura örnekleri aynı döneme ilişkin fiyatlarda belirgin farklılıkların bulunduğunu ortaya koymaktadır. 2013 yılı Kasım ve Aralık ayı itibarıyla örneğin, 8 katlı bir bina için bakım hizmeti Cesur Asansör Otom. İnş. Elek. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Cesur Asansör) tarafından (.....)TL'ye, Şua Asansör tarafından (.....) TL'ye sunulmuştur. Dernek tarafından yayımlanan liste de ise 8 katlı bir bina için bakım fiyatı KDV hariç (.....) TL olarak belirlenmiştir. 10 katlı bir bina için Dernek tarafından belirtilen bakım fiyatı KDV hariç (.....) TL iken, aynı özellikteki bina için Cesur Asansör'ün bakım fiyatı (.....) TL, Mias Asansör Mak. İnş. Elk. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Mias Asansör)'ün bakım fiyatı (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.
- (19) 2014 yılı itibarıyla Dernek tarafından yayımlanan tarifede örneğin, çift asansörün bulunduğu 9-12 katlı binalar için bakım fiyatı KDV dahil (.....) TL olarak belirlenmiştir. 2014 yılının Ocak ve Şubat ayı dikkate alındığında, çift asansörlü 10 katlı bir bina için Mias Asansör'ün bakım fiyatı (.....) TL, Cesur Asansör'ün bakım fiyatı (.....) TL; çift asansörlü 13 katlı bir bina için Özyıl Asansör Mak. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Özyıl Asansör)'nin bakım fiyatı (.....) TL olmuştur. Çift asansörlü 13-16 katlı binalar için Dernek tarafından yayımlanan fiyat (.....) TL iken, 15 katlı bir bina için Cesur Asansör'ün bakım fiyatı (.....) TL, 16 katlı bir bina için Şua Asansör'ün bakım fiyatı (.....) TL, Cesur Asansör'ün bakım fiyatı ise (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.

¹ Bakım hizmetine ilişkin olarak bina yönetimleri ile süresi 1 yıl olan sözleşme imzalanmaktadır. Bakım sözleşmelerinde bakım hizmetinin tutarı aylık olarak belirlenmekte ve 1 yıl boyunca bu fiyat değişmemektedir. Ancak Dernek Başkanı ile yapılan görüşmede, uygulamada bazı müşterilerin imza edilen sözleşmeye bağlı kalmayarak daha düşük fiyat teklif eden başka bir işletmeden hizmet alabildiği belirtilmiştir.

² 2013 yılında Dernek tarafından yayımlanan tarife listesinde fiyatlar kat sayısına göre belirlenmiş iken, 2014 yılında kat aralığına ve binada bulunan asansör sayısına göre tespit edilmiştir. 2014 yılı öncesine ilişkin Dernek tarife listelerinde fiyatlara KDV dâhil edilmediği vurgulanmalıdır. Faturalardan elde edilen fiyatlar bakımından mümkün olduğu ölçüde aynı kat aralığına ve asansör sayısına sahip binalar için geçerli olan fiyatlar mukayese edilmiş, aynı tip bina için birden fazla fiyatın bulunmadığı hallerde ise maliyeti daha fazla olması beklenen ancak daha düşük bedel uygulanan örnekler dikkate alınmıştır.

- (20) 2014 yılı Ocak ve Şubat ayında teşebbüslerce uygulanan bakım fiyatları incelendiğinde, Ocak ve Şubat ayı itibarıyla Cesur Asansör tarafından çift asansörün bulunduğu 4 katlı bir binanın bakım hizmeti (.....) TL'ye faturalandırılmış iken, Gökçe Asansör'ün, çift asansörün bulunduğu 15 katlı bir bina için bakım onarım bedeli (4 katlı bir binaya nazaran daha yüksek bir fiyat beklenmesine karşın) (.....) TL olmuştur. Aynı özellikteki bina için Cesur Asansör'ün bakım fiyatı ise (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.
- (21) Yine aynı döneme ilişkin olarak, çift asansörün bulunduğu 10 katlı bir binanın bakım hizmeti Mias Asansör tarafından (.....) TL'ye, Cesur Asansör tarafından (.....) TL'ye faturalandırılmıştır. Çift asansörün bulunduğu 16 katlı bir bina için Cesur Asansör tarafından sunulan hizmet bedeli de (.....) TL'dir.
- (22) Mias Asansör tarafından tek asansörün bulunduğu 3 katlı binanın bakım hizmeti (.....) TL'ye faturalandırılmış iken, tek asansörün bulunduğu 8 katlı binanın bakım hizmeti Şua Asansör tarafından (Mias Asansör'e göre daha yüksek bir bedelle fiyatlandırılması beklenirken) (.....) TL'ye sunulmuştur.
- (23) Fatura örneklerinden görüleceği üzere, gerek 2013 gerek 2014 yılında Dernek üyesi en büyük ciroya sahip teşebbüsler tarafından uygulanan fiyatlar, Dernek tarafından yayımlanan fiyatlardan ve birbirlerinden anlamlı ölçüde farklılaşmaktadır. Yukarıda örnek olarak sunulan binalar dışında farklı nitelikteki binalar için de Dernek tarafından yayımlanan fiyatlar ile teşebbüslerin uygulanan fiyatlarının farklılaştığı görülmektedir.
- (24) Bununla birlikte, Rekabet Kurulunun tavsiye fiyat listesi yayımlanmasına ilişkin önceki kararlarında³; tavsiye niteliğindeki kararların yatay eksende ilgili tüm teşebbüslerin bir araya gelip anlaşmaya varmaları ile benzer etkilere yol açabileceği, sektördeki teşebbüslerin tavsiye niteliğindeki bu kararlara kendilerini bağımlı hissedebileceği ve tavsiye kararların tavsiye olmaktan çıkarak teşebbüsleri bağlayıcı ve rekabeti sınırlayıcı kararlar haline dönüşebileceği ifade edilmiştir. Ayrıca söz konusu kararlarda; listenin tavsiye niteliğinde olmasının ve Dernek tarafından listeye uymayan teşebbüslere herhangi bir yaptırım uygulanmamasının Kanun'a aykırılığı ortadan kaldırmadığı da vurgulanmıştır.
- (25) Bu çerçevede yapılan değerlendirme sonucunda; tavsiye fiyat listesi yayımlanmasının, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde sayılan ihlal hallerinden (a) bendinde yer alan "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" kapsamında değerlendirilebileceği, rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama potansiyelinin bulunduğu ve zaman içerisinde tavsiye niteliğinden uzaklaşarak fiyatların belirli bir skala etrafında yoğunlaşması sonucunu doğurabileceği, bu nedenle anılan Derneğe görüş gönderilmesinin uygun olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

³ Örneğin, 17.07.2003 tarih ve 03-51/576-252 sayılı; 17.04.2013 tarih ve 13-22/308-144 sayılı; 09.01.2014 tarih ve 14-01/1-1 sayılı kararlar.

J. SONUÇ

(26) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1. Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca bu aşamada soruşturma açılmasına gerek olmadığına,
2. Bununla birlikte, elde edilen bulgu ve emareler dikkate alınarak, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu karar, anlaşma ve uygulamalardan kaçınılması gerektiği, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde haklarında işlem başlatılacağı yönünde Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Kayseri Asansör ve Yürüyen Merdiven Sanayicileri Derneği'ne görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.